

Làng Sơn Đồng: Nơi tạo ra những tác phẩm đồng vĩnh cửu

19:18 29/03/2025

Trong lòng Hà Nội, cách trung tâm thành phố chừng 30 km về phía Tây, có một ngôi làng nhỏ mang tên Sơn Đồng, nơi có nghề đúc đồng nổi tiếng từ bao đời nay. Làng Sơn Đồng không chỉ là nơi sản xuất những tác phẩm đồng tinh xảo mà còn là nơi bảo tồn, phát huy nghề thủ công truyền thống độc đáo của người Việt. Với hơn 500 năm lịch sử, nghề đúc đồng Sơn Đồng không chỉ phục vụ nhu cầu thờ cúng mà còn tạo ra những sản phẩm nghệ thuật đậm đà bản sắc văn hóa dân tộc.

Làng Sơn Đồng thuộc huyện Hoài Đức, Hà Nội, nổi tiếng với nghề đúc đồng truyền thống. Nghề đúc đồng ở Sơn Đồng đã có lịch sử hơn 500 năm, bắt đầu từ thời Lê, khi các nghệ nhân trong làng học hỏi và phát triển từ các kỹ thuật đúc đồng từ các vùng đất khác. Đặc biệt, Sơn Đồng đã trở thành trung tâm đúc đồng lớn nhất miền Bắc và là nơi cung cấp sản phẩm cho cả nước.

Các sản phẩm đồng từ Sơn Đồng chủ yếu phục vụ cho nhu cầu thờ cúng, như tượng Phật, lư hương, chuông, đỉnh, tượng thần, và nhiều sản phẩm mỹ nghệ khác. Ngoài ra, các nghệ nhân Sơn Đồng còn đúc đồng để làm các công trình, tấm bia đá, các linh vật, hay các biểu tượng văn hóa dân gian, góp phần bảo tồn những giá trị truyền thống.

Nhưng không phải ai cũng biết rằng, đằng sau mỗi sản phẩm đồng tinh xảo là những bàn tay khéo léo, tỉ mỉ của các nghệ nhân, những người dành cả đời mình để cống hiến cho nghề đúc đồng.

Ông Nguyễn Đức Lợi, một nghệ nhân đúc đồng lâu năm tại Sơn Đồng, đã chia sẻ về quá trình tạo ra những sản phẩm đồng nổi tiếng của làng:

“Để làm ra một sản phẩm đồng hoàn chỉnh, chúng tôi phải trải qua nhiều công đoạn. Đầu tiên là công đoạn chuẩn bị khuôn đúc, khuôn đồng phải rất chính xác, vì nếu khuôn bị lệch hay không đều thì sản phẩm sẽ không hoàn hảo. Sau đó là công đoạn nấu đồng. Đồng được nấu ở nhiệt độ rất cao, và quá trình này đòi hỏi sự kiên nhẫn, tinh tế. Tiếp đến, chúng tôi sẽ đúc đồng vào khuôn, và quá trình này yêu cầu người thợ phải rất cẩn thận để tránh đồng bị tràn ra ngoài khuôn. Cuối cùng, sau khi sản phẩm đã được đúc xong, chúng tôi tiến hành đánh bóng và tạo màu cho sản phẩm, để tạo ra vẻ đẹp óng ánh, lấp lánh như bạn thấy.”

Ông Lợi cũng nói thêm rằng, để làm ra những sản phẩm đồng đẹp và bền, không chỉ cần kỹ thuật cao mà còn cần sự kiên trì và đam mê. “Nghề đúc đồng không đơn giản, nó đòi hỏi sự kiên nhẫn và khéo léo. Chúng tôi phải hiểu rõ từng chi tiết của sản phẩm để tạo ra tác phẩm hoàn hảo. Có thể bạn sẽ mất cả tháng trời để hoàn thành một bức tượng đồng, nhưng khi nhìn thấy sản phẩm đã hoàn thành, đó là niềm hạnh phúc vô cùng.”

Gỗ làm tượng được các nghệ nhân sử dụng là loại gỗ mít.

Bà Nguyễn Thị Lan, một nghệ nhân nữ đúc đồng tại làng, chia sẻ: “Làm nghề đúc đồng truyền thống là một nghề mà người làm phải gắn bó với lửa, với nhiệt độ cao, và đặc biệt là yêu nghề. Tôi đã làm nghề này từ khi còn rất trẻ. Thật sự, những sản phẩm từ đồng không chỉ mang giá trị về mặt vật chất mà còn là giá trị tinh thần. Đối với nhiều gia đình, những chiếc lư hương, những bức tượng Phật bằng đồng là biểu tượng của sự tôn kính, của lòng thành tâm.”

Bà Lan cho biết thêm rằng, hiện nay, các nghệ nhân làng Sơn Đồng không chỉ đúc những sản phẩm đơn giản mà còn sáng tạo ra những tác phẩm nghệ thuật tinh xảo, đáp ứng nhu cầu của thị trường. Từ những chiếc chuông đồng to lớn được đúc cho các ngôi chùa đến những chiếc lư hương nhỏ xinh để thờ cúng trong gia đình, tất cả đều được làm với tâm huyết và sự tỉ mỉ cao nhất.

Dù nghề đúc đồng Sơn Đồng có lịch sử lâu dài và nổi tiếng, nhưng hiện nay, nó cũng phải đối mặt với nhiều thách thức. Một trong những khó khăn lớn nhất mà các nghệ nhân làng Sơn Đồng đang gặp phải là sự cạnh tranh từ các sản phẩm đúc đồng công nghiệp và sự thay đổi trong nhu cầu thị trường.

Ông Nguyễn Đức Lợi chia sẻ: “Hiện nay, có rất nhiều sản phẩm đồng được sản xuất bằng công nghệ máy móc, khiến cho nghề đúc đồng thủ công như chúng tôi gặp không ít khó khăn. Các sản phẩm đúc máy rẻ hơn, nhưng sản phẩm của chúng tôi thì có độ bền, độ đẹp, và sự tinh xảo mà máy móc không thể làm được. Tuy nhiên, chúng tôi cũng phải đối mặt với sự thay đổi trong nhu cầu của người tiêu dùng. Không phải ai cũng hiểu và quý trọng giá trị của sản phẩm thủ công, nhưng chúng tôi vẫn kiên trì, vẫn giữ nghề và cải tiến sản phẩm để đáp

ứng nhu cầu thị trường.”

Bà Nguyễn Thị Lan cũng chia sẻ thêm, việc gìn giữ nghề đúc đồng truyền thống không chỉ là một công việc kinh tế mà còn là một nhiệm vụ bảo tồn giá trị văn hóa. “Nghề đúc đồng là nghề truyền thống của ông cha để lại, và chúng tôi cảm thấy có trách nhiệm trong việc gìn giữ và phát triển nghề này cho các thế hệ sau.”

Một người thợ làng nghề Sơn Đồng đang chế tác tượng.

Làng Sơn Đồng không chỉ nổi tiếng với nghề đúc đồng mà còn là nơi bảo tồn những giá trị văn hóa dân gian đặc sắc. Mỗi tác phẩm đồng được tạo ra tại đây đều chứa đựng tinh thần, bản sắc của người Việt. Các sản phẩm đồng của Sơn Đồng không chỉ phục vụ nhu cầu thờ cúng mà còn được nhiều khách hàng yêu thích vì tính nghệ thuật và vẻ đẹp của chúng.

Nghề đúc đồng Sơn Đồng không chỉ giữ vai trò quan trọng trong nền kinh tế của làng mà còn giúp bảo tồn và phát huy văn hóa dân gian, mang lại những giá trị tinh thần lớn lao cho cộng đồng. Những sản phẩm đồng mang đậm dấu ấn văn hóa và nghệ thuật của Sơn Đồng đã và đang góp phần làm phong phú thêm bức tranh văn hóa của thủ đô Hà Nội và cả nước.

Làng Sơn Đồng là minh chứng cho sự tồn tại và phát triển của nghề truyền thống đúc đồng tại Việt Nam. Các nghệ nhân tại đây không chỉ là những người thợ lành nghề mà còn là những người gìn giữ và phát huy những giá trị văn hóa quý báu của dân tộc. Dù đối mặt với nhiều khó khăn và thách thức, nghề đúc đồng ở Sơn Đồng vẫn giữ được sự tinh xảo và vẻ đẹp vĩnh cửu qua từng sản

phẩm. Và mỗi tác phẩm đúc đồng của Sơn Đồng đều chứa đựng tâm huyết, tình yêu nghề và niềm tự hào của những người làm nghề.

Hà Trần